

ERDÉLYI GAZDA

ÁLTALÁNOS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG:

Kolozsvárt, belközép-utca 11. szám,
 hová a lap szellemi részét illető küldemények czimzendők.
Kéziratok nem küldetnek vissza.
Előfizetési ára: egész évre 4 frt, félévre 2 frt.
Az erdélyi gazdasági egylet tagjai ingyen kapják.

KIADÓHIVATAL:

Kolozsvárt, beltorda-utca 1. szám,
 („Közművelődés” nyomdai részvénytársaság felvételi irodája).
Ide küldendők a hirdetések, mindennemű mellékletek, előfizetések és hirdetési pénzek,
írásminták és reklamatyúk.
Hirdetések a legolcsóbb árszabály szerint vétetnek fel.

Időprognosis.

A földmívelési minister az ország összes gazdasági egyleteit körirat útján értesítette, hogy folyó 1892. évi augusztus hó 1-től az idő prognosinak távirati uton való terjesztését rendelte el és ez a mondott idő óta a meteorologiai és földdelejjességi m. kir. központi intézetnél általa felállított időjelzési osztály által pontosan teljesítettik is.

Egyelőre 130 távirat állomást jelölt ki a minister, hová az időjelzés távirati uton megküldetik.

Az erdélyi részben a brassó-, bethlen-, beszterce-, fogaras-, görgény-szt-imre-, gyula-fehérvár-, kolozsvár-, maros-vásárhely-, nagy-enyed-, nagy-szeben-, segesvár és tordai távirat állomásokkal közöltetnek ez idő szerint az időjelzési sürgönyök.

Az időjelzés a táviratban egyes betűk által közöltetik az illető állomással, a melyeknek alapján a távirat állomásokon kifüggesztett táblákra, az illető távirat hivatal, irással ellátott táblácskákat tartozik kifüggeszteni.

Célja volt ezen intézkedés által a ministernek hazánk gazda közönségének módot nyújtani, hogy az időjárásról lehetőleg gyorsan tudomást szerezhessen, ez pedig csak úgy érhető el, ha a gazdasági egyletek az intézmény népszerűvé tételére iránt mint erre első sorban hivatott tényezők, közreműködnek.

A közreműködés két irányban kívánatos, t. i. először abban az irányban, hogy a gazdákkal az intézmény hasznos voltát megismertessék, azt népszerűvé tegyék és a prognosinak az alább ismertetendő módon leendő továbbítása iránt az érdekelteknek tanácsal és támogatással szolgáljanak; másodsor pedig abban az irányban, hogy az egész intézményt figyelemmel kísérjék és a netalán előforduló hiányokat, vagy kívánni valókat a ministernek tudomására hozzák, valamint a kitett időjelzéseket alkalmilag annyiban ellenőrizzék, hogy azok az az napra megjelent ujságokban közzétett jelzéseknek megfelelőek-e?

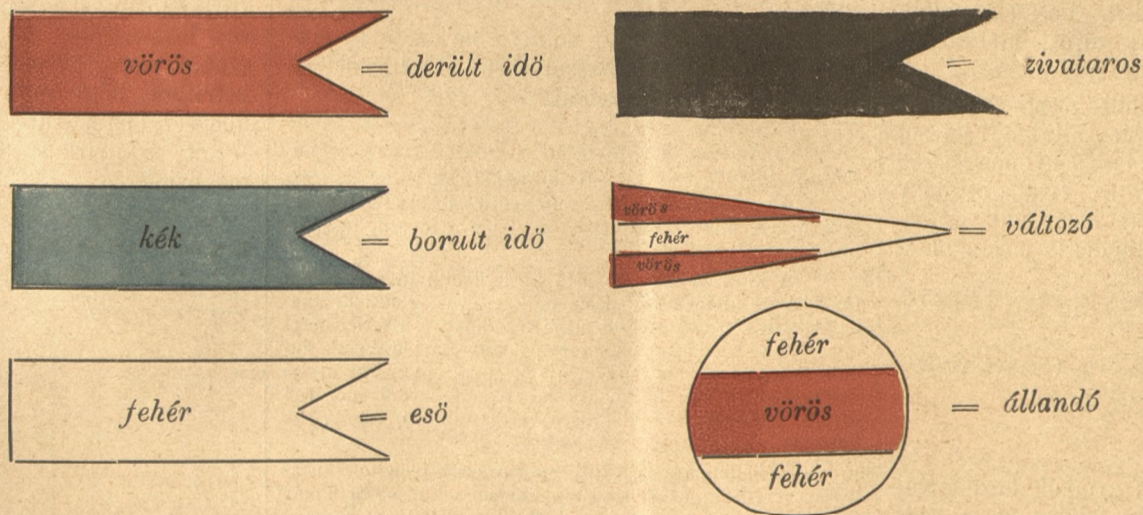
Ha az intézmény népszerű, s a közönség érdeklődése felkeltett, a gazdasági egylet javaslatára hajlandó a minister a távirat állomások számát szaporítani is, valamint a netán mutatkozó hiányokon segíteni, ez okból tehát felhívta a gazdasági egyleteket, hogy javaslataikat, vagy a mutatkozó hiányok iránti észleleteiket közvetlen hozzá intézendő felterjesztésekben adják elő.

A minister a távirat hivatalnokokat az időjelzések pontos eszközzésére az által kívánja serkenteni, hogy azok részére, a kik e szolgáltatást legpontosabban teljesítik, bizonyos jutalmat helyezett kilátásba, mihez képest felkérte a kereskedelmi ministert, hogy a távirat tisztviselői jutalmazásánál az ezen szolgáltatási ágán tett működéseiket is vegye tekintetbe.

Az idő prognosin népszerűsítésére alkalmas mód kínálkozik az optikai jelzések útján, mint-hogy még azon esetben is, ha valamennyi állami távirat állomáson behozatnék az időjelzés — a mi pedig tekintettel a költségekre — csak hosszabb idő után várható — igen sok község fogná nélkülözni a jelzés ezen módját.

Magyarázat

Gróf Bethlen András m. kir. földmívelésügyi Minister által elrendelt időjelzési kísérletekhez.

A prognosinak optikai jelekkel való terjesztése legjobban lobogókkal történhetik.

Az ezen lobogó jelzés magyarázatául megállapított zászló színeket lapunk homlokán tüntetjük föl, az erre vonatkozó utasítást pedig alább közöljük.

Komárom vármegye udvardi járásában már megindult a mozgalom arra nézve, hogy az ógyallai központból körülbelül 6—8 község átve-

gye a lobogókkal történendő optikai továbbítását a távirati uton leérkezett prognosinak.

Nagyon óhajtandó, hogy ennek példájára a gazdasági egyletek oda hatnának, hogy a községekben egy-egy árbocz állíttatnék fel, mely ha csupán a község céljaira szolgál, olcsó lobogókkal együtt mintegy 25—30 frtból volna előállítható, a lobogók felhuzásával pedig az éjjeli ór csekély díjazás mellett lenne megbízandó. Magasabban fekvő községek, honnan a lobogó jelzés messzebbre ellátzódik, nagyobb árboczokkal volnának felszerelhetők, melyek 50—60 frtba kerülnének. Ezek azután mint másodrendű központok szerepelhetnének. Egy 5—6 frtos látcső segítségével az éjjeli ór a főközpont lobogó jelzését biztosan megláthatná, melyet azután a másodrendű központ számára átvehetne.

Remélhető és elvárható, hogy a gazdasági egyletek hivatásukat kellően felfogva, ezen ügy iránt melegen fognak érdeklődni és mindent el fognak követni arra nézve, hogy az idő prognosin szolgálat néhány év alatt a tökély azon fokát érje el, melyet az európai államok egyike sem mutat fel.

A m. kir. meteorologiai és földdelejjességi központi intézet

utasítása

a gróf Bethlen András földmívelésügyi m. kir. minister által tervezett időprognosinak optikai jelek által való távjelzéséhez a következő:

Cél: A távirati uton közölt időprognosin könnyen felismerhető jelvények (lobogók és kosárgömbök) segítségével nagyobb távolságra köztudomásra hozni. Ehhez képest szem előtt tartandó, hogy a prognosinban kifejezett időjárás az elfogadott 6 jelvény (vörös lobogó =

derült idő; kék lobogó = borult idő; fehér lobogó = eső; fekete lobogó = zivatarra hajló idő; vörös-fehér-vörös lobogó = változó idő; és fehér vörös-fehér kosárgömb = az uralkodó időjárás huzamosabb tartama) által minél hibebben adassék vissza, miért is mindenütt értelmes egyén bizasék meg azzal, hogy az alább elsorolt esetek szerint a kitűzendő jelvény nemét meghatározza.

Kivételi módoszat:

1. A jelvénynek nemét az illető távirat

Mindennemű
 műtrágya.

A magas kormány kezdeményezése folytán alapított
 „HUNGARIA” MŰTRÁGYA-, KÉNSAV- ÉS VEGYI-IPAR RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG
 ajánlja saját gyártmányu, tiszta kénsavval feltárt, elismert kitűnő minőségű műtrágyáit: csontliszt-, spodium-, ammoniak- és ásványi superphosphatokat, párolt csontlisztet, Thomassalakot, chilisalétromot, kénsavas kálit és ammoniakot; különlegességeket, mint: szőlő-, répa-, rét-, kender stb. trágát és mindennemű egyéb műtrágyát, kénsavat, réz- és vasgálicot. — Talaj-elemzések díjmentesen eszközöltetnek. Felvilágosítással és árjegyzékkel készségesen szolgál gyáraink központi irodája: V., Erzsébet tér 9. sz. II. emelet, hová levelek és megrendelések intézendők. — Telefon-szám 882.

Thomas-
 salak.

Az így előkészített tarlónak azután az aranka-irtóval neki megyünk és 80—100 cm. közt játszó ide-oda való huzgálással mindaddig gereblyéljük, míg a here tarlóira csavarodott és rajta elősködő aranka-szalakat tönkre nem teszünk, össze nem ronszoljuk, a mi négyszögme-terenként 2—3 perc alatt tökéletesen megtörténik.

Ásványi Lajos.

A philippopoli kiállítás.

A philippopoli kiállítás magyar osztályáról több hazai lap közöl tudósítást, így többek közt az „Egyetértés“ a „Pesti Hirlap“ a „Magyar Géniusz“ és valamennyi meleg elismeréssel nyilatkozik a magyar kiállításokról.

A „Kereskedelmi Közlemények“ nyomán adjuk erről a következőket:

Különösen kiemeljük, hogy a bécsi Dorn-féle „Volkswirtschaftliche Wochenschrift“ legújabb, szeptember 15-iki számában a bécsi „Oesterreichisch-Ungarischer Exportverein“ képviselője, a kiállítás pavillonjairól szólva többek közt ezeket írja:

Valamennyi pavillon közül a palma a magyar pavillont illeti meg, a mely gazdag ornamentika és tekintélyes méretei által (stattliche Anlage) tűnik ki.

A „Bulgarie“ ezeket írja a magyar pavillonról:

Impozáns méretű épület ez, mely két nagy szárnyával büszkén közeledik a központi pavillon felé. Szerkezete kovácsolt vasból való és az egész épület, mely igen szilárd és tömör, Magyarországon munkált és gyalult fából van előállítva. Az osztály főnöke, aki valóban becsületére válik magyar barátainknak, dr. Kovács Gyula a budapesti Kereskedelmi Múzeum aligazgatója. Különösen kiemelendő, hogy az idegen osztályok közül a magyar osztály alkalmazkodott a külföldi tárgyakra nézve megállapított szabályokhoz, mert ott csak olyan cikkek vannak kiállítva, melyeknek gyakorlati haszna általánosan el van ismervé.

A cikkíró részletesen sorolja fel ezután a mezőgazdasági eszközöket és gépeket, ipari szerzőségeket, méhészeti tárgyakat, gépkatrészeket, az építési iparhoz való cikkeket, Koós Miksa agyagipari tárgyait, a művirágokat, a veteménymagok osztályát, a kézműipari gépeket és eszközöket, a gragikus tárgyakat és ismertetését következő szavakkal végzi:

Egyszóval a magyar osztály, a hol már a különféle cikkek elrendezési módja is mintaszerű — bőven igazolja a szép hirtet, melynek a magyar mezőgazdaság és a fiatal, de már is hatalmas magyar ipar az összes nagy piacokon örvend. A magyar osztály a philippopoli mezőgazdasági és ipari kiállítás egyik legszebb része.

Philippopolból írják:

Ferdinand fejedelem és anyja Clementina hercegnő, megjelentek a magyar pavillonban.

A hercegnő, a kit dr. Kovács Gyula kiállítás bi- ztos kalauzolt, különösen érdeklődött Mauthner Ödön vetemény-maggyűjteménye és Mühle Vilmos (Temesvár) virágkiállítására iránt.

A rosták és trieurók megtekintésénél a fejedelem azt kérdezte, hogy a földmivelők érdeklődnek-e ezen gyártmányok iránt. A Kereskedelmi Múzeum főigazgatója, Steiner Soma előadta, hogy a bolgár földmivelők meglepően élénk érdeket tanúsítanak a modern gazdasági eszközök iránt, de, miután nem elég gazdagok, hogy ilyeneket vásároljanak, célszerű volna, ha az egyes közegek együttesen vásárolnának gazdasági gépeket, a mikor aztán a gyárosok esetleg hitelbe is szállíthatnának. A javaslat megnyerte a fejedelem tetszését.

A magas látogatók egy óránál tovább időztek a magyar pavillonban. A fejedelem megvette a Nagy Testvérek által kiállított igáskocsit, a hercegnő pedig vett egy csokrot Mühle Vilmostól és egy a teakészletet Koós Miksától.

A kereskedelemügyi m. kir. ministerium kiküldöttei, Abonyi Emil ministeri tanácsos és Ballay Lajos ministeri titkár több napig időztek itt és tanulmányozták a kiállítást.

Abonyi ministeri tanácsost a fejedelem tegnap magánkihallgatáson fogadta, mely egy óráig tartott és a melynek befejeztével a fejedelem sajátkezü aláírásával ellátott arcképét adta át Abonyi min. tanácsosnak.

Stambuloff ministerelnök Grecoff külügy-minister családjaikkal együtt meglátogatták a magyar pavillont és vásárlásokat tettek. Stambuloff ministerelnök megvette ő felsége bronz mellszobrát.

Távozásukkor dr. Kovács Gyula kiállítás bi- ztos a ministerek nejeinek igen szép legyezőket nyújtott át emlékül. A ministerek melegen megköszönték a szives kalauzolást, viszont dr. Kovács Gyula köszönetet mondott a szives látogatásért.

Rövid szakközlemények.

— **Az almafáknak újabb ellenségeit** fedeztük föl. A fák megtámadott oldalában egyes törzságak egészen visszaszáradnak. Ezt ha meg nem vizsgáljuk, szokott módon gutaitésnek neveznénk. De a vizsgálat kiderítette, hogy itt is apró fekete, bolha nagyságu, kemény testű rovarral gyűlt meg a bajunk. Ez apró állatkák a galyon minden szemet fölkeresnek és azokat belől kirágják, de e faj bogárból egy galyon minden szemben egy vagy kettő található, melyek szárnyas, erős rákonyokkal vannak ellátva. Újabb ellenségünknek egyszerre kell megtámadni az ágakat, mivel a megtámadott rész egyszerre elpusztul. Óvakodni legcélszerűbb, ha a gyümölcsös gazda naponként sétálás közben a fákon ily fonnyadásokat észre vesz, a galyakat hamuluggal erősen megfecskenedezni, ha pedig a kár már megtörtént, az egész ágat tövéből kivágni, a maradt sebhelyet beszáradás előtt bekenni fagygyu- és terpentín-keverékkel s a levágott ágat egészen el kell égetni, hogy a fatestben levő bogarak elpusztuljanak.

— **Az aszu-bor készítése. Az ötputtonyos aszu egyik speciálisítása a tállyai borter- málnek.** Egy „gönczi hordóba“, melynek űrtartalma 137 liter, öt puttony aszuszólót tesz a gazda az ujbort alá s azt a bort, a mi ebből lesz, nevezik ott közönséges néven ötputtonyosnak. A ki ért a borok készítéséhez, tudni fogja, hogy könnyebb aszaborok is kerülnek a piacra a borter- melők pinczéiből; azokat egy, két, három vagy négy puttonyos boroknak nevezik, a szerint, a mint az ujbort egy, két, három vagy négy put- tony aszuszólóval keverték. Mennél nehezebb a bor, vagyis mennél több benne az aszuszóló, an- nál később érik meg. Az ötputtonyosnak például legalább nyolcz esztendőre van szüksége, hogy teljesen elkészüljön. A legmagasabb aszuszóló- mennyiség, a mit egy gönczi hordóba férő uj- bornál igénybe vehetni, öt puttony. Hat putto- nyos borokat nem igen készítenek, mert a ke- verék a saját kövérsége miatt könnyen megromlik, szagot kap vagy elnyálkásodik. Az ötputtonyos azonban biztosabban kezelhető s ha 10—12 évig áll, a maga nemében felülmulhatatlan.

— **Őszi-téli gyümölcsök télire elrakása.** Minden őszi és téli gyümölcsöt, melyet eltenni akarunk, előbb meg kell nézni, hogy nincs-e megütödvé, s ha egészségesek, rakjuk be gyü- mölcsös kamránkba. Gyümölcsös kamránknak nem szabad nagyon száradnak, de nedvesnek sem lenni, mert a tulságos nedves helyen gyorsan romlanak, a száraz helyen pedig fonnyadnak és veszítenek üdőségükből; tehát a ventilációt akként kell alkalmazni, hogy 6—7 fok R. meleg legyen a kamrában, azonban egy pár fokkal több is lehet, csak a mérsékletre kell vigyázni, hogy azon lég- körben maradhassanak, mely saját testükből el- párolog. Meleg, napos időben sokszor levegőzni kell, azért, hogy a gyümölcs a friss levegőtől üdéséget nyerjen, mert ha a gyümölcs folytono- san zárt helyen van, penészt és dohos ízt kap,

mely miatt élvezhetetlenné válik. Figyelni kell a körtékre, hogy azokat a déli és világosabb ol- dalra rakjuk, hogy esetleg a nap is érhesse, míg az almafélék a sötétebb helyeket is kiállják. Minden nyolcz napban meg kell vizsgálni, s a megromlottakat ki kell hányni. Ha pedig vala- mely gyümölcsös gazdának nincs e célra készi- tett kamrája, lehet a gyümölcsöt száraz homok közé rakni, ebben megmarad eredeti íze, míg ha szalmába vagy polyvába rakatik és levegőt csak ritkán kap, magukba szivják azon anyag ízt, melyben elrakva voltak, mely azután, kivált a körtének, kellemetlen ízt kölcsönöz.

— **A gabona dohos szagának eltávo- litása.** Nem éppen ritkaság, hogy a gabona a magtárban dohos szagot kap, a minek oka ren- desen a nyirkosság s a légvonat hiánya. Ha a dohos szag csak kisebb mérvű, a baj orvoslására elegendő, ha a gabonát gyakrabban átforgathatjuk, elégséges levegőt adunk neki s csak igen alacsony garmadákat készítünk. Ha azonban a szag inten- sivebb, a gabona tehát már jobban kezd rom- lani, akkor nehezebbé válik a tisztogatás, s eré- lyesebb eszközökhöz kell nyulnunk. Igen sikeres eljárás az, ha a gabonát fa-szénporral keverjük. E célból körülbelül fél százalék (egy hektoli- terre mintegy fél liter) finom porrá tört és ki- szitált fa-szenet lehetőleg egyenletesen a gabona közé keverünk, s azután egy két hét múlva ki- rostaltatjuk azt. Ha szükséges, az eljárást még egyszer ismételjük, s feltéve, hogy a gabona nem volt nagyon dohos rendszerint kedvező eredményt érünk is el. Kevésbé megfelelő volna egy má- sik, szintén több oldalról ajánlt eljárás. E sze- rint a gabonát sekély kádakba töltjük, annyira forró vizet öntünk rá, hogy az egész el legyen borítva. Ha a víz teljesen kihűlt, leeresztjük s a gabonát a napon vagy valamely meleg helyen le- hetőleg gyorsan megszáritjuk. Eltekintve ezen eljárásnak nagyon is hosszadalmas voltától, na- gyobb mennyiségű gabonánál aligha volna ez ke- resztülvihető.

TARTALOM.

Időprognosis.
A közönséges luczerna (medicago sativa) termesztése. Ásványi Lajos.
A philippopoli kiállítás
Rövid szakközlemények.
Az almafáknak újabb ellenségei. — Az aszu-bor készítése.
— Őszi-téli gyümölcsök télire elrakása. — A ga-
bona dohos szagának eltávolítása.
Vegyesek.
Lukács Béla akciója a székelyek érdekében. — Gyümölcs-
értékesítés. — Ekeverseny. — Gazdasági tanügyünk.
— Biztonsági lámpák. — Új mesterséges kötőmég.
— Olvasztható fa. — A nemzetközi baromfi-kiállítá-
sion kiüntettek névsora. — A „Magyar Tatter-
sall“ versenyei. — A konkolyról. — A patkányok
irtására. — Nemzetközi baromfi-kiállítás megnyi-
tása. — A gazdák által cselédek és napszamosaik
részére beszerzett pálinka adómentessége. — Ba-
romfi és vadász-kiállítás Zomborban. — A sertés-
trágya vasuti szállítása ügyében.
Fiaczi értesítő.

Vegyes közlemények.

— **Lukács Béla akciója a székelyek** érdekében. A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara az 1891-dik évi jelentésében különösen hangsúlyozta a székely vármegyékre, mint a magyar birodalom keleti határának bástyáira váró nemzeti hivatás kiváló fontosságát, föltárván egyszersmind egész őszinteséggel, hogy a székely- ség jelenlegi helyzete sokkal mostohább, gazda- ságilag sokkal inkább el van maradva, semhogy e nagy hivatást a kívánt mértékben teljesíthetné. — Baross Gábor kereskedelemügyi minister, már a korábbi években fölismervén a Székelyföld nyomasztó helyzetét, a székely kivándorlás meggát- lása céljából, tudvalevőleg számos üdvös kezde- ményezést tett, a melyek főleg a székely mun- kásoknak az ország belseje felé való terelését célozták. Lukács Béla kereskedelemügyi minis- ter pedig, a ki elődjének nyomdokait e téren is követve, a székely érdekeket különös figyelmére méltatja, most nagyszabásu tervszerű akciózt in- dit meg a székelyföldi ipar fejlesztése s a szék-

kely kivándorlásnak meggátolása érdekében. E célból a minister a marosvásárhelyi kamara területén minden vármegyében egy egy iparfejlesztő bizottságot létesít. A minister terve szerint ez iparfejlesztő bizottságok megyénként 15—20 tagból fognak állani s azok elnökei a vármegyék főispánjai lennének. A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara minden egyes bizottsága a saját kerületéből: Csik-, Háromszék-, Marostorda- és Udvarhely megye részére két-két tagot választ a saját kebeléből. A többi tagokat a minister nevezi ki. A kamarához intézett ministeri leirat szerint e bizottságok feladata volna, állandóan figyelemmel kísérni működési területök közgazdasági viszonyait és mozgalmait, részleteiben megismerni és nyilvántartani a területükön ipari célokra alkalmas helyeket s nyersterményeket, részben ellenőrző közegévé lenni a kereskedelemügyi minister által tett intézkedések kellő végrehajtásának, valamint közreműködni és javaslatokat tenni mindazon ügyekben, melyek által a Székelyföld gyári-, kézmű- és házi-ipara, ipari és kereskedelmi szakoktatása, valamint általában közgazdasági helyzete fejleszhető lenne.

— **Gyümölcs értékesítés.** Egy bécsi gyümölcs-kereskedő-cég nagy mennyiségű almát keres. Ezen kívül az erdélyi gazdasági egyesületnek birtokában van az európai összes nagy gyümölcs-kereskedőknek (a hazaiakat is bele értve) a névjegyzéke; miért is felhívjuk gyümölcskészlettel rendelkező gazdatársainkat, hogy eladó és export képes gyümölcs quantumaikat megeladott egylet titkári hivatalához haladéktalanul jelentsék be, melyeket kimutatásba foglalva köriratilag az összes gyümölcs-kereskedőkkel közlendünk. A *titkári hivatal*.

— **Ekeverseny.** Az erdélyi gazdasági egyesület által a folyó évre kitűzött és augusztus 31-éről elhalasztott *eke-verseny*, a rendezőbizottság által október 27-ére tűzött ki, mely napon a verseny annál bizonyosabban és már előre is látható kedvező sikerrel meg fog tartatni, mert sok, a versenyen részt veendő eke már be is küldetett. Programokkal és bejelentő ívekkel Kolozsvárt az erdélyi gazdasági egyesület titkári hivatala szolgál.

— **Gazdasági tanügyünk.** A kolozsmonostori gazd. tanintézet első éves hallgatóinak szeptember 25-én volt a gyakorlatból a vizsgájuk, melyet alkalmunk volt meghallgatni. A vizsga a tanintézet érdemes igazgatója Vörös Sándor elnöke és ellenőrzése alatt tartatott meg s ez alkalommal is meggyőződhettünk arról, hogy a tanintézet gyakorlati évének vezetésével megbízott *Asványi Lajos* gazdasági intéző és *Ritter Gusztáv* tanintézeti főkéntész feladatuk magaslatán állanak. A vizsga lefolyása és eredményével — tér szűke miatt — csak jövő számunkban fogunk bővebben foglalkozni.

— **Nemzetközi baromfi-kiállítás megnyitása** A kiállítás ünnepélyes megnyitása szeptember hó 22-én délelőtt 10 órakor volt a Bellevueben. Tormay Béla ministeri tanácsost, a ki a gyengélkedő ministert képviselte, a kiállítás megnyitására, Nyáry Béla báró, a baromfi-tenyésztési egyesület elnöke üdvözölte. Tormay erre kijelentette, hogy a földmivelési ministert fájdalmas betegség köti az ágyához s így őt bizta meg, hogy a kiállítókat üdvözölje s nevében a kiállítást megnyissa. A megnyitó beszéd után az egybegyűlt társaság, közte Schnierer Gyula, kereskedelmi ministeri tanácsos, Teleki Béla gróf, Klima Miklós egészségügyi felügyelő, a kiállítókkal együtt körüljárta a kiállításban s szemügyre vette a kiállított állatokat. A kiállítás a baromfiak, galambok, élő madarak, kitömött madarak osztályait képviseli s van irodalmi osztály is. Leggazdagabb a baromfi-osztály, melyben remek példányokat állítottak ki a nagyobbára kis gazdákból álló kiállítók. A madarak osztályában egészen új csoport a magyar kanári tenyésztők kiállítása, mely meglepően gazdag. A megnyitás után a társaság eloszlott s a jury-bizottság azonnal összeült.

— **Biztonsági lámpák.** Ugy látszik, hogy a villamos lámpa pótolja az eddigi biztonsági lámpákat. Minthogy az izzó világ — az

üveg eltörésén kívül, a bányaléggel soha sem jöhet érintkezésbe, így az a legbiztosabb világító Angolországban „Stella” név alatt már be is hoztatott ezen lámpa. Sulya 1.6 kg. és 12—15 óráig világít. Talaját egy 28 Watt-órás áramgyűjtő képezi.

— **Olvasztható fa.** Bizonard E. francia vegyész s elektrotechnikusnak hosszas és nehéz kísérletezés után sikerült egy erőműtani eljárást felfedezni, mely szerint a fát ép úgy lehet olvasztani és önteni, mint a fémeket, melyek bizonyos hőfok behatása alatt folyóssá lesznek. A próba eredmények szerint az új terméket sem a hő, sem a hideg és nedvesség meg nem változtatja és a közvetlen tüzzel szemben is rendkívüli ellentállást tanúsít. A szint is nagy könnyűséggel fölveszi és a lug és terpentin behatása iránt változatlan marad. E találmány nagy fontossága elvitázhatatlan s valószínűleg meglehetősen forrongást fog az iparban előidézni. Párisban főleg a nyomtató betűk előállítására gondolnak és ezen irányban folytatják a kísérletezést. Megjegyzendő még, hogy jelentéktelen dolog, hogy minő fanemet használunk, minthogy a vegyileg olvasztott fatermék alkatára nézve, nem mutatja az egyes fanemek különbségeit a természetes állapotban.

— **A nemzetközi baromfi-kiállításon** kitüntetések kaptak: Állami aranyérmét, tyukokért: Beivinkler és Koppély fajbeli tenyésztő Hatvanban. Gróf Csáky-féle husz forintos tiszteletdíjat: Beivinkler és Koppély fajbeli tenyésztő Hatvanban. Horváth Antal-féle husz forintos tiszteletdíjat: Beivinkler és Koppély Állami ezüstérmét: Raksányi Anna Pilis, azonkívül gróf Csáky-féle három darab magyar aranyat és Bende püspök által adományozott hatvan frank magándíjat: Állatkert igazgatósága, Kanovics Zoltán, Dóry Vilmosné tyukokért. Állami bronzérmét: Bogyay Zsigmond, Pisny Istvánné tyukokért. 3. Draskóczy László Feled, Plymouth-jaiért. 4. Rohonczy János Zugló Langshanjaiért, azonkívül Császkai püspök által adományozott husz frankos magándíjat. 5. Susztek József Rimaszombat Cochinchin-Plymouth, páduai és hollandiaért. 6. Zsuffa Vincze Zombor Langshan, Cochinchin, Plymouth-bronz-pulykáiért, azonkívül a Horváth Antal-féle husz frankos tiszteletdíjat abszolút becsü Langshan-törzsre. 7. Kraus György Prejdör, Brahma és fodros ludtörzsért. 8. Gróf Csáky Kálmán Sziget-Ujvár, Plymouth és Langshan-törzsért. 9. Czékely József Mályi, Peking-kacsa és emdeni ludtörzsért, azonkívül Mihályi püspök által adományozott 20 frk. tiszteletdíjat. 10. Pahn Nándor Feled, Plymouth, Langshan-törzseiért. Egyesületi aranyérmét: 1. Schöne Bernát Lichtenberg hamburgi, Yokohama-törzsért. 2. Czartoryska Mária hercegnő svéd pézma-kacsákért, belga óriás nyulért. 3. Taucher Károly Waltersdorf Cochinchinaiért. 4. Nagel Betti Pinkersdorf, Minorca tyukjaiért. 5. Frank Oszkár Bécs hollandi, Cochinchin Bantam tyukjaiért, belga és japáni óriás nyulért. Egyesületi ezüstérmét: 1. Deutsch Tódor Marburg, Langshan, páduai és Bantam tyukjaiért. 2. Báró Nyáry Alfonz Pilis Plymouth, Langshan, Houdán tyukjaiért. 3. Janovitz tenyésztő norfolki pulykáiért. 4. Hirschmann Vilmos Arad Peking kacsaíért. 5. Debreczeni gazd. tanintézet, Brahma tyukjaiért. 6. Illek Vincze Ujpest Cochinchin és Brahma tyukjaiért. 7. Horváth Antal Kőbánya Langshan, Brahma tyukjaiért. 8. Berger és Györfly Debreczen. emdeni ludjaiért. 9. Ifjabb Haller Károly Kolozsvár kopasznyaku tyukjaiért. Egyesületi bronz-érem: Czerny Ferenc Bécs houdántyukjaiért. 2. Bambach János Gottmansgrün hamburgi tyukjaiért. 3. Strasser József Budapest Langshan tyukjaiért. 4. Budinszky Károly Budapest Plymouth-tyukjaiért. 5. Textoris Győző Nyiregyháza Cochinchin-tyukjaiért. 6. Losonezy Albert Kolozsvár Brahma-tyukjaiért. 7. Stolz Albert Temesvár Langshan-tyukjaiért. 8. Kovács János Debreczen Brahma-tyukjaiért. 9. Német Dezsőné, Lazencze Istvánné Langshan-tyukjaiért. 10. Juhász Pálné Miskolc Plymouth és Langshan-tyukjaiért. 11. Gombay Menyhért Pilis, Plymouth, Langshan és Brahma-tyukjaiért. 12. Puskás Béla Kolozsvár Brahma-tyukjaiért. 13. Baranovics Irén Alsó-Irsa bronzpulykáiért.

Elismerő oklevél: 1. Mahn Frigyesné kajd Cochinchin-tyukjaiért. 2. Hegyi János Alba, Plymouth tyukjaiért. 3. Müller Ádám Rossbach spanyol tyukjaiért. 4. Paradeyzer Lajos Borossebes Brahma-tyukjaiért. 5. Báró Bánffy Ernő K.-Borsa angol viador-tyukjaiért. 6. Schwartz József Budapest angol viador-tyukjaiért. 7. Enzinger Hanns Neulengbach angol viador-tyukjaiért. 8. Boehm Félix Chemnitz angol kos-pulykáiért. 9. Czartoryska hercegnő baromfi-tenyésztőjének vezetője, Podivini Ödön a tenyésztő okszerű irányban való vezetéseért. 10. Gobóczy Róza B.-Ujfalu vaddal, házinyulért, azonkívül 4 frtos pénzdíjat is.

— **A „Magyar Tattersall” versenyei.** A „Magyar Tattersall” folyó október hóban tartja szokásos s nagykedveltségnek örvendő versenyeit. És pedig: Magyar Tattersall díj. 4000 frank; ebből 3500 frank az elsőnek, 500 frank a másodiknak; a harmadik kettős tételt kap, negyedik tételt menti. Távolság kb. 100 kilométer. Tetszés szerinti menetnemben, bármely származású lovakkal. Tét 50 frt. F. v. f. Indulás a városligeti Stefánia utról, déli 12 órakor 5 perccenként. Nevezési határidő: október 1-je déli 12 óráig. Sárkány János Ferencz urnál, Budapest. hatvani-utca, Nemzeti Casino II-ik emelet. A fogatok részletes leírása és az urikocsik megnevezése 24 órával az indulás előtt, tehát október 7-én déli 12 óráig, mely időig nevezések is elfogadhatnak kettős tétellel. A 100 kilométer hosszú hajtóverseny (4-es fogatok) távolsági részletei.

Stefánia uttól Palotáig	8 0	kilométer
Palotától Dunakeszig	9.5	”
Dunakesztől Váczig	14.5	”
Vácztól Kis-Hartyánig	11 0	”
Kis-Hartyántól Mácsáig	11.4	”
Mácsa-Iklad-Aszódig	7.6	”
Aszódtól Gödöllőig	14.2	”
Gödöllőtől Kerepesig	7.6	”
Kerepestől Czinkotáig	7.6	”
Czinkotától Rákosfalva	5.7	”
Rákosfalva Stefánia-utig	4.3	”

Összesen kb. 101.4 kilométer

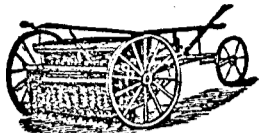
Ugyanaz nap a 4-es versenyek lefutása közt: Eladó-verseny. 1000 frank. Távolság 12 klm., ügető-verseny, kettős fogatoknak, belföldi lovakkal. A nyertes fogat árverésen 1200 frtért eladó. Az árverési többlet fele a második fogaté, fele a versenypénztáré. A harmadik kettős tételt kap. Tét 20 frt. Nevezés az osztópnál. Indulás a kerepesi országút később meghatározandó pontjáról, d. u. 3 órakor, 5 perccenként.

— **A konkolyról több ízben közöltünk** már adatokat, ujabban dr. Kobert Dorpatban tett vele kísérleteket, melyek azt bizonyítják, hogy a konkoly mérges anyaga, a Saponin, csak a külső fekete héjban fordul elő; a belső keményítő tartalmu része a magnak teljesen mérmentes. Ha a gabonából kiválasztott konkoly durván megdaráltatik, a keményítő rész a héjtól elkülöníthető. Ezen az uton körülbelül 48% olyan keményítőre tehetünk szert, mely akár a kenyérhez való liszt-hoz keverhető minden ártalom nélkül. Kísérletek bizonyítják továbbá, hogy a külső héjban levő mérgesanyag is ártalmatlanná tehető, ha azt például vasserpenyőkben 50° C-ra hevitve megpörköljük. A saponin iránt a madarak, valamint a kutyák és a macskák a legfogékonyabbak; azonban a sertés és a szarvasmarha is elpusztul a vérbe jutott nagyobb adagtól. A gyomor és a belek nedvei, úgy látszik csökkentik a mérgeg hatását, ezért a sertéssel nagyobb mennyiségű konkolyos rostaaljat is fel lehet etetni káros következmények nélkül.

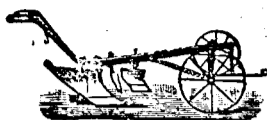
— **A patkányok irtására.** Füzesi Márton, likéri olvasónk a következőket írja: Kamarában és pinczémben a patkányok nagyon elszaporodtak. Több sikertelen kísérlet után a közönséges kénes gyufa fejéit levagdostam s minden egyes fejecskét borsószem nagyságu puha kenyérbe gömbölyítettem s egy edényben a földre tettem. Másnap kenyérgolyócskákat nem találtam, de találtam helyette a földön 5-6 drb. életlenül elterült patkányt. — Többszöri ilyen kísérlet által feltétlen célt érünk.

EGYETEMES EKÉKET

97 (8-10)

két- és háromvasú ekéket, sorvető-gépeket, boronákat és hengereket, valamint szecska- és réparágó-gépeket, daráló-malmokat, kukorica-morzsolókat, takarmányfüllesztő-készülékeket stb. stb. a legnagyobb választékban és minden versenyt kizáró áron szállít:

Umrath és társa mezőgazdasági gépgyára
Budapest váci-körút 60.

Arjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Arjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Magyar Franczia

Biztosító Részvénytársaság Budapesten.

(Alapított 1879-ben.)

Biztosítéki alapok: 7 millió forint. Évi díjbevétel: 5 millió forint.

A társaság fennállása óta kifizetett kártérítések összege: 58 millió forint.

Elnök: Nagyméltóságú Beniczky Ferencz úr,
Pestmegye főispánja stb.

Ügyvezető-igazgató: Ferenchich V. mos úr.

Biztosít:

Tűzkárok ellen: házakat, gyárakat, butorokat, áruraktárakat, üzleti és gyári berendezéseket, termény és takarmány készleteket, marhaállományt s egyéb ingó vagyont.

A társaság által kezdeményezett mezőgazdasági általános biztosítás nagyobb birtokosok részéről különös figyelmet érdemel a feltételek szabadelvűsége és a díjak olcsóságánál fogva.

A díjfizetés összel eszközölhető, a mennyiben váltó fedezet is elfogadtatik.

Balesetekre tőkét, egyénenként, vagy csoportonként gyári munkásoknak, tűzoltói testületeknek, gazdasági személyzetnek stb., halál, munkaképtelenség, vagy ideiglenes keresetképtelenség esetére.

Élet- és halál esetre tőkét, azonnal vagy később kezdődő éjjáradekokat, a legalkalmasabb módon és legolcsóbb díjak mellett.

Életbiztosítás tiz krajczár heti díj-fizetéssel alkalmas temetkezési költségekre, valamint tőke szerzésül kevésbé vagyonsok részére.

Az előforduló károk gyorsan és méltányosan rendeztetnek!
Bármily irányban felvilágosításokkal szívesen szolgál Kolozsvárt
99 (7-10) *Az Erdélyrészi Vezérügynökség.*

Gámán Zsigmond. Csermák Gyula.

Nyers Carbolsavat,

Carbolsavasmészet, Carbolport,

Carbolineumot, aszfalt elszigetelő lemezeket

fekete és vörös tetőlakkot

Aszfalt-pépfedéllemezeket

elismert kitűnő minőségben gyárt és ajánl

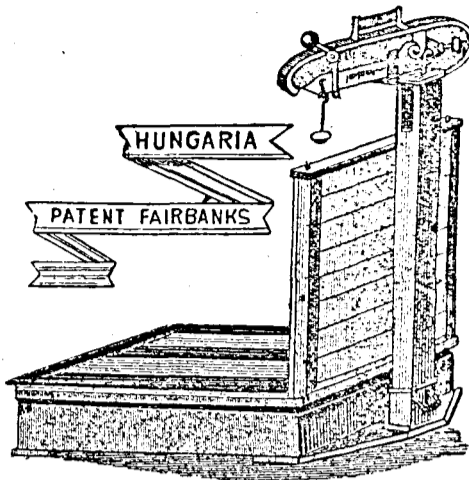
BIEHN JÁNOS

102 (5-10) aszfalt- és vegyszeti kátránytermékek gyára

BUDAPESTEN, IX. Ferencz-körút 46. sz.

FAIRBANKS-mérlegek

a legtökéletesebb mér'eg-szerkeze'ek.

A szabadalmazott Fairbanks-mérlegek százados rendszerűek, tolösúlyos fémmérő-karral bírnak és a hidra tett terhet minden ponton egyenlően mérlegelik.

Gazdasági-szeker-, marha- és zsák-mérlegeinket czélszerű és a czélnak megfelelő szerkezetükénél fogva különösen a gazdák gazdaságok és uradalmak részére a legmelegebben ajánlhatjuk.

Gazdasági egyesületi tagok árkedvezményben részesülnek. Gyár: Ujpest. Központi iroda és raktár: Budapest, Andrassy-út 12 sz.

80 (16-6)

JOHN BLOCK, vezérigazgató.

A tavaszi vetéshez ajánlunk!

mindennemű műtrágyákat és pedig:

spodium- és csontsuperphosphatot, kénsavas ammóniák, káli, chilisalétrom, szarv- és csontliszteket szavatolt tartalommal a legjutányosabb árak mellett.

Figyelmeztetés. Az orsz.-magyar gazdasági egyesület 1891. évben a különböző műtrágyagyárosoktól beérkezett műtrágya-ajánlatokat elbírálás alá vevén, mint legjutányosabbat a mi gyártmányunkat ajánlja, különösen kiemelve, hogy részünkről tisztán szerves anyagok szállítanak, melyek a legkitűnőbb növényi tápszert szolgáltatják. (Lásd „Gazdasági Lapok” 1891. márczius 8-iki 10. 83 (40-2) számát.)

Arjegyzékkel kívánatra készséggel szolgálunk.

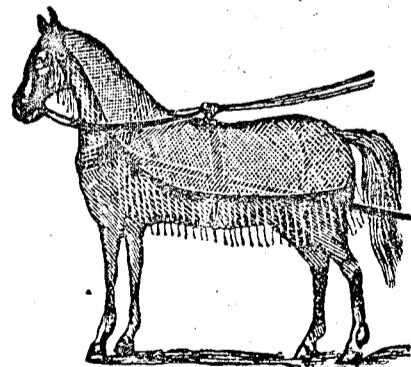
Első pesti spodium-, enyv-, műtrágya-vegyi termények gyár részvény-társulat.

Központi iroda:
Budapest. VI. váci-körút 31.

Bujánovics Sándor,
elnök.

Mindennemű gazdasági kötélárukat,

u. m.: lóistráng, kötőfék, rudalókötél, kévekötő-zsinórok, dohány-zsineget, gabnzsákokat, takaró- és vízmentes ponyvákat, valamint különlegeségeket kocsizó lóhálók, tornaszerek és függő-ágyakból legjutányosabban ajánlanak

BLEIER és WEISZ

100 (5-13)

kötélgyárosok

BUDAPEST, Károly-körút 1. szám alatt (a Kerepesi-ut sarkán).